

Πρὸς Κολοσσαεῖς

Παῦλος ἀπόστολος Ἰησοῦ χριστοῦ διὰ θελήματος θεοῦ, καὶ Τιμόθεος¹ ὁ **1**

ἀδελφός, τοῖς ἐν Κολοσσαῖς² ἀγίοις καὶ πιστοῖς ἀδελφοῖς ἐν χριστῷ: **2**

χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.

Εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ καὶ πατρὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, **3**

πάντοτε περὶ ὑμῶν προσευχόμενοι, ἀκούσαντες τὴν πίστιν ὑμῶν ἐν **4**

χριστῷ Ἰησοῦ, καὶ τὴν ἀγάπην τὴν εἰς πάντας τοὺς ἀγίους, διὰ τὴν **5**

ἐλπίδα τὴν ἀποκειμένην³ ὑμῖν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἣν προηκούσατε⁴ ἐν τῷ

λόγῳ τῆς ἀληθείας τοῦ εὐαγγελίου, τοῦ παρόντος⁵ εἰς ὑμᾶς, καθὼς καὶ **6**

ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ, καὶ ἔστιν καρποφορούμενον⁶ καὶ αὐξανόμενον,⁷

καθὼς καὶ ἐν ὑμῖν ἀφ' ἧς ἡμέρας ἠκούσατε καὶ ἐπέγνωτε τὴν χάριν τοῦ

θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ: καθὼς καὶ ἐμάθετε⁸ ἀπὸ Ἐπαφρᾶ⁹ τοῦ ἀγαπητοῦ **7**

συνδούλου¹⁰ ἡμῶν, ὅς ἐστιν πιστὸς ὑπὲρ ὑμῶν διάκονος τοῦ χριστοῦ, ὁ **8**

καὶ δηλώσας¹¹ ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἀγάπην ἐν πνεύματι.

¹ Τιμόθεος, ου, ὁ, Timothy. ² Κολοσσαί, ὦν, ἡ, Colossae. ³ ἀπόκειμαι, be laid up, put away. ⁴ προακούω, hear beforehand. ⁵ πάριμι, be present, have arrived. ⁶ καρποφορέω, bear fruit. ⁷ αὐξάνω, cause to grow, increase. ⁸ μακθάνω, learn, ascertain. ⁹ Ἐπαφρᾶς, ἁ, ὁ, Ephras. ¹⁰ σύνδουλος, ου, ὁ, fellow slave, fellow servant. ¹¹ δηλώω, show, make clear.

Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἠκούσαμεν, οὐ παυόμεθα¹ ὑπὲρ ὑμῶν 9
 προσευχόμενοι, καὶ αἰτούμενοι ἵνα πληρωθῇτε τὴν ἐπίγνωσιν² τοῦ
 θελήματος αὐτοῦ ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ συνέσει³ πνευματικῇ,⁴ 10
 περιπατῆσαι ὑμᾶς ἀξίως⁵ τοῦ κυρίου εἰς πᾶσαν ἀρέσκειαν,⁶ ἐν παντὶ
 ἔργῳ ἀγαθῷ καρποφοροῦντες⁷ καὶ αὐξανόμενοι⁸ εἰς τὴν ἐπίγνωσιν² τοῦ
 θεοῦ: ἐν πάσῃ δυνάμει δυναμούμενοι⁹ κατὰ τὸ κράτος¹⁰ τῆς δόξης αὐτοῦ, 11
 εἰς πᾶσαν ὑπομονὴν καὶ μακροθυμίαν¹¹ μετὰ χαρᾶς: εὐχαριστοῦντες 12
 τῷ πατρὶ τῷ ἱκανώσαντι¹² ἡμᾶς εἰς τὴν μερίδα¹³ τοῦ κλήρου¹⁴ τῶν ἁγίων
 ἐν τῷ φωτί, ὃς ἐρρύσατο¹⁵ ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ σκοτούς, καὶ 13
 μετέστησεν¹⁶ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ υἱοῦ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ, ἐν ᾧ ἔχομεν 14
 τὴν ἀπολύτρωσιν,¹⁷ τὴν ἄφεσιν¹⁸ τῶν ἁμαρτιῶν: ὃς ἐστὶν εἰκὼν¹⁹ τοῦ 15
 θεοῦ τοῦ ἀοράτου,²⁰ πρωτότοκος²¹ πάσης κτίσεως: ²² ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη 16
 τὰ πάντα, τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ ὀρατὰ²⁴ καὶ τὰ
 ἀόρατα,²⁰ εἴτε θρόνοι, εἴτε κυριότητες,²⁵ εἴτε ἀρχαί, εἴτε ἐξουσίαι: τὰ
 πάντα δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν ἔκτισται:²³ καὶ αὐτός ἐστιν πρὸ πάντων, 17
 καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκεν.²⁶ Καὶ αὐτός ἐστιν ἡ κεφαλὴ τοῦ 18
 σώματος, τῆς ἐκκλησίας: ὃς ἐστὶν ἀρχή, πρωτότοκος²¹ ἐκ τῶν νεκρῶν,
 ἵνα γένηται ἐν πᾶσιν αὐτὸς πρωτεύων: ²⁷ ὅτι ἐν αὐτῷ εὐδόκησεν²⁸ πᾶν τὸ 19

¹ παύω, cause to cease. ² ἐπίγνωσις, εως, ἡ, knowledge, discernment. ³ σύνεσις, εως, ἡ, understanding, insight. ⁴ πνευματικός, spiritual. ⁵ ἀξίως, worthily, in a manner worthy of. ⁶ ἀρέσκεια, ας, ἡ, pleasing, willing service. ⁷ καρποφορέω, bear fruit. ⁸ αὐξάνω, cause to grow, increase. ⁹ δυναμώω, strengthen, enable. ¹⁰ κράτος, ους, τό, power, dominion. ¹¹ μακροθυμία, ας, ἡ, long-suffering, patience. ¹² ἱκανώω, make sufficient, qualify. ¹³ μερίς, ἰδος, ἡ, part, portion. ¹⁴ κλῆρος, ου, ὁ, lot, portion. ¹⁵ ῥύσμαι, rescue, save. ¹⁶ μεθίστημι, remove, turn away. ¹⁷ ἀπολύτρωσις, εως, ἡ, redemption, deliverance. ¹⁸ ἄφεσις, εως, ἡ, release, forgiveness. ¹⁹ εἰκὼν, ὄνος, ἡ, image, likeness. ²⁰ ἀόρατος, invisible, unseen. ²¹ πρωτότοκος, first-born. ²² κτίσις, εως, ἡ, creation, creature. ²³ κτίζω, create, form. ²⁴ ὀρατός, visible. ²⁵ κυριότης, ητος, ἡ, lordship, dominion. ²⁶ συνίστημι, commend (transitive), stand with. ²⁷ πρωτεύω, be first, have first place. ²⁸ εὐδοκέω, think it good, be well pleased with.

πλήρωμα¹ κατοικῆσαι, καὶ δι' αὐτοῦ ἀποκαταλλάξαι² τὰ πάντα εἰς 20
 αὐτόν, εἰρηνοποιήσας³ διὰ τοῦ αἵματος τοῦ σταυροῦ⁴ αὐτοῦ, δι' αὐτοῦ,
 εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, εἴτε τὰ ἐπὶ τοῖς οὐρανοῖς. Καὶ ὑμᾶς ποτε⁵ ὄντας 21
 ἀπηλλοτριωμένους⁶ καὶ ἐχθροὺς τῇ διανοίᾳ⁷ ἐν τοῖς ἔργοις τοῖς
 πονηροῖς, νυνὶ⁸ δὲ ἀποκατήλλαξεν² ἐν τῷ σώματι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ διὰ 22
 τοῦ θανάτου, παραστήσαι ὑμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους⁹ καὶ ἀνεγκλήτους¹⁰
 κατενώπιον¹¹ αὐτοῦ: εἴγε¹² ἐπιμένετε¹³ τῇ πίστει τεθεμελιωμένοι¹⁴ καὶ 23
 ἐδραῖοι,¹⁵ καὶ μὴ μετακινούμενοι¹⁶ ἀπὸ τῆς ἐλπίδος τοῦ εὐαγγελίου οὗ
 ἠκούσατε, τοῦ κηρυχθέντος ἐν πάσῃ τῇ κτίσει¹⁷ τῇ ὑπὸ τὸν οὐρανόν, οὗ
 ἐγενόμην ἐγὼ Παῦλος διάκονος.

Νῦν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασιν¹⁸ ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ ἀνταναπληρῶ¹⁹ τὰ 24
 ὑστερήματα²⁰ τῶν θλίψεων τοῦ χριστοῦ ἐν τῇ σαρκί μου ὑπὲρ τοῦ
 σώματος αὐτοῦ, ὃ ἐστίν ἡ ἐκκλησία: ἥς ἐγενόμην ἐγὼ διάκονος, κατὰ 25
 τὴν οἰκονομίαν²¹ τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι εἰς ὑμᾶς, πληρῶσαι τὸν
 λόγον τοῦ θεοῦ, τὸ μυστήριον²² τὸ ἀποκεκρυμμένον²³ ἀπὸ τῶν αἰώνων 26
 καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν: νυνὶ⁸ δὲ ἐφανερώθη τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, οἷς 27
 ἠθέλησεν ὁ θεὸς γνωρίσαι²⁴ τί τὸ πλοῦτος²⁵ τῆς δόξης τοῦ μυστηρίου²²

¹ πλήρωμα, τος, τό, fullness, fulfillment. ² ἀποκαταλλάσσω, reconcile. ³ εἰρηνοποιέω, make peace, reconcile. ⁴ σταυρός, οὐ, ὁ, cross. ⁵ ποτέ, once, at some time. ⁶ ἀπαλλοτριόμαι, alienate, estrange. ⁷ διάνοια, ας, ἡ, mind, understanding. ⁸ νυνί, now, already. ⁹ ἄμωμος, without blemish, blameless. ¹⁰ ἀνέγκλητος, above reproach, blameless. ¹¹ κατενώπιον, before, in the presence of (gen). ¹² εἴγε, if indeed, seeing that. ¹³ ἐπιμένω, continue, remain. ¹⁴ θεμελιώω, lay a foundation, found. ¹⁵ ἐδραῖος, steadfast, firm. ¹⁶ μετακινέω, shift, remove. ¹⁷ κτίσις, εως, ἡ, creation, creature. ¹⁸ πάθημα, τος, τό, suffering, passion. ¹⁹ ἀνταναπληρῶ, fill up in turn. ²⁰ ὑστερήμα, τος, τό, that which is lacking, need. ²¹ οἰκονομία, ας, ἡ, stewardship, administration. ²² μυστήριον, ου, τό, secret, mystery. ²³ ἀποκρύπτω, hide, conceal. ²⁴ γνωρίζω, make known, declare. ²⁵ πλοῦτος, ου, ὁ, wealth, riches.

τούτου ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὅς ἐστιν χριστὸς ἐν ὑμῖν, ἡ ἐλπίς τῆς δόξης: ὃν 28

ἡμεῖς καταγγέλλομεν,¹ νουθετοῦντες² πάντα ἄνθρωπον, καὶ

διδάσκοντες πάντα ἄνθρωπον ἐν πάσῃ σοφίᾳ, ἵνα παραστήσωμεν

πάντα ἄνθρωπον τέλειον³ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ: εἰς ὃ καὶ κοπιῶ,⁴ 29

ἀγωνιζόμενος⁵ κατὰ τὴν ἐνέργειαν⁶ αὐτοῦ, τὴν ἐνεργουμένην⁷ ἐν ἐμοὶ ἐν

δυνάμει.

Θέλω γὰρ ὑμᾶς εἰδέναι ἡλίκον⁸ ἀγῶνα⁹ ἔχω περὶ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν 2

Λαοδικείᾳ,¹⁰ καὶ ὅσοι οὐχ ἐωράκασιν τὸ πρόσωπόν μου ἐν σαρκί, ἵνα 2

παρακληθῶσιν αἱ καρδίαι αὐτῶν, συμβιβασθέντων¹¹ ἐν ἀγάπῃ, καὶ εἰς

πάντα πλοῦτον¹² τῆς πληροφορίας¹³ τῆς συνέσεως,¹⁴ εἰς ἐπίγνωσιν¹⁵ τοῦ

μυστηρίου¹⁶ τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς καὶ τοῦ χριστοῦ, ἐν ᾧ εἰσὶν πάντες οἱ 3

θησαυροὶ¹⁷ τῆς σοφίας καὶ τῆς γνώσεως¹⁸ ἀπόκρυφοι.¹⁹ Τοῦτο δὲ λέγω, 4

ἵνα μή τις ὑμᾶς παραλογίζηται²⁰ ἐν πιθανολογίᾳ.²¹ Εἰ γὰρ καὶ τῇ σαρκὶ 5

ἄπειμι,²² ἀλλὰ τῷ πνεύματι σὺν ὑμῖν εἰμί, χαίρων καὶ βλέπων ὑμῶν

τὴν τάξιν,²³ καὶ τὸ στερέωμα²⁴ τῆς εἰς χριστὸν πίστεως ὑμῶν.

¹ καταγγέλλω, proclaim, declare openly. ² νουθετέω, admonish, exhort. ³ τέλειος, complete, perfect. ⁴ κοπιῶ, toil, labor. ⁵ ἀγωνίζομαι, contend, struggle. ⁶ ἐνέργεια, ας, ἡ, operative power, working. ⁷ ἐνεργέω, work, effect. ⁸ ἡλίκος, how great, how small. ⁹ ἀγών, ὄνος, ὁ, struggle, fight. ¹⁰ Λαοδικεία, ας, ἡ, Laodicea. ¹¹ συμβιβάζω, hold together, instruct. ¹² πλοῦτος, ου, ὁ, wealth, riches. ¹³ πληροφορία, ας, ἡ, full assurance, certainty. ¹⁴ σύνεσις, εως, ἡ, understanding, insight. ¹⁵ ἐπίγνωσις, εως, ἡ, knowledge, discernment. ¹⁶ μυστήριον, ου, τό, secret, mystery. ¹⁷ θησαυρός, οὔ, ὁ, storehouse, treasure. ¹⁸ γνώσις, εως, ἡ, wisdom, knowledge. ¹⁹ ἀπόκρυφος, hidden, secret. ²⁰ παραλογίζομαι, deceive, mislead. ²¹ πιθανολογία, ας, ἡ, persuasive speech. ²² ἀπειμι, go away, depart. ²³ τάξις, εως, ἡ, arranging, order. ²⁴ στερέωμα, τος, τό, firmament, firmness.

Ὡς οὖν παρελάβετε τὸν χριστὸν Ἰησοῦν τὸν κύριον, ἐν αὐτῷ περιπατεῖτε, 6

ἐρριζωμένοι¹ καὶ ἐποικοδομούμενοι² ἐν αὐτῷ, καὶ βεβαιούμενοι³ ἐν τῇ
πίστει, καθὼς ἐδιδάχθητε, περισσεύοντες ἐν αὐτῇ ἐν εὐχαριστίᾳ.⁴

Βλέπετε μή τις ὑμᾶς ἔσται ὁ συλαγωγῶν⁵ διὰ τῆς φιλοσοφίας⁶ καὶ κενῆς⁷ 8

ἀπάτης,⁸ κατὰ τὴν παράδοσιν⁹ τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ στοιχεῖα¹⁰ τοῦ

κόσμου, καὶ οὐ κατὰ χριστόν: ὅτι ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα¹¹ 9

τῆς θεότητος¹² σωματικῶς,¹³ καὶ ἐστε ἐν αὐτῷ πεπληρωμένοι, ὅς ἐστιν ἡ 10

κεφαλὴ πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας: ἐν ᾧ καὶ περιετμήθητε¹⁴ περιτομῇ 11

ἀχειροποιήτῳ,¹⁵ ἐν τῇ ἀπεκδύσει¹⁶ τοῦ σώματος τῶν ἁμαρτιῶν τῆς

σαρκός, ἐν τῇ περιτομῇ τοῦ χριστοῦ, συνταφέντες¹⁷ αὐτῷ ἐν τῷ 12

βαπτίσματι,¹⁸ ἐν ᾧ καὶ συνεγέρθητε¹⁹ διὰ τῆς πίστεως τῆς ἐνεργείας²⁰

τοῦ θεοῦ, τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ τῶν νεκρῶν. Καὶ ὑμᾶς, νεκροὺς 13

ὄντας ἐν τοῖς παραπτώμασιν²¹ καὶ τῇ ἀκροβυστίᾳ²² τῆς σαρκὸς ὑμῶν,

συνεζωοποίησεν²³ ὑμᾶς σὺν αὐτῷ, χαρισάμενος²⁴ ἡμῖν πάντα τὰ

παραπτώματα,²⁵ ἐξαλείψας²⁵ τὸ καθ' ἡμῶν χειρόγραφον²⁶ τοῖς δόγμασιν, 14

ὃ ἦν ὑπεναντίον²⁸ ἡμῖν: καὶ αὐτὸ ἤρκεν ἐκ τοῦ μέσου, προσηλώσας²⁹

¹ ῥιζόω, root, fix by the root. ² ἐποικοδομέω, build upon, build upon a foundation. ³ βεβαιόω, confirm, secure. ⁴ εὐχαριστία, ας, ἡ, thanksgiving, thankfulness. ⁵ συλαγωγέω, make captive of, carry off as spoil. ⁶ φιλοσοφία, ας, ἡ, philosophy, love of wisdom. ⁷ κενός, empty, vain. ⁸ ἀπάτη, ης, ἡ, deceit, deceitfulness. ⁹ παράδοσις, εως, ἡ, tradition, instruction. ¹⁰ στοιχεῖον, τό, elementary principles, elements. ¹¹ πλήρωμα, τος, τό, fullness, fulfillment. ¹² θεότης, ητος, ἡ, divine nature, deity. ¹³ σωματικῶς, in bodily form, bodily. ¹⁴ περιτέμνω, circumcise, circumcise. ¹⁵ ἀχειροποίητος, not made with hands, not made by hand. ¹⁶ ἀπέκδυσις, εως, ἡ, removal, stripping off. ¹⁷ συνθάπτω, bury along with. ¹⁸ βάπτισμα, τος, τό, baptism, rite or ceremony of baptism. ¹⁹ συνεγείρω, raise up with, raise along with. ²⁰ ἐνέργεια, ας, ἡ, operative power, working. ²¹ παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away. ²² ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ²³ συζωοποιέω, make alive together with someone. ²⁴ χαρίζομαι, give freely, forgive. ²⁵ ἐξαλείφω, wipe out, erase. ²⁶ χειρόγραφον, ου, τό, account, record of debts. ²⁷ δόγμα, τος, τό, a public decree, ordinance. ²⁸ ὑπεναντίος, opposed, contrary. ²⁹ προσηλώω, nail (fast), nail to.

αὐτὸ τῷ σταυρῷ:¹ ἀπεκδυσάμενος² τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας, 15
ἐδειγμάτισεν³ ἐν παρρησίᾳ, θριαμβεύσας⁴ αὐτοὺς ἐν αὐτῷ.

Μὴ οὖν τις ὑμᾶς κρινέτω ἐν βρώσει⁵ ἢ ἐν πόσει,⁶ ἢ ἐν μέρει ἑορτῆς⁷ ἢ 16
νουμηνίας⁸ ἢ σαββάτων: ἃ ἔστιν σκιά⁹ τῶν μελλόντων, τὸ δὲ σῶμα 17
χριστοῦ. Μηδεὶς ὑμᾶς καταβραβεύετω¹⁰ θέλων ἐν ταπεινοφροσύνῃ¹¹ 18
καὶ θρησκείᾳ¹² τῶν ἀγγέλων, ἃ μὴ ἐώρακεν ἐμβατεύων,¹³ εἰκῇ¹⁴
φυσιούμενος¹⁵ ὑπὸ τοῦ νοῦς¹⁶ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, καὶ οὐ κρατῶν τὴν 19
κεφαλὴν, ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα, διὰ τῶν ἀφῶν¹⁷ καὶ συνδέσμων¹⁸
ἐπιχορηγούμενον¹⁹ καὶ συμβιβαζόμενον,²⁰ αὔξει²¹ τὴν αὔξησιν²² τοῦ
θεοῦ.

Εἰ ἀπεθάνετε σὺν χριστῷ, ἀπὸ τῶν στοιχείων²³ τοῦ κόσμου, τί ὥς ζῶντες 20
ἐν κόσμῳ δογματίζεσθε,²⁴ Μὴ ἄψῃ, μηδὲ γεύσῃ,²⁵ μηδὲ θίγῃς²⁶ – ἃ ἔστιν 21
πάντα εἰς φθορὰν²⁷ τῇ ἀποχρήσει²⁸ – κατὰ τὰ ἐντάλματα²⁹ καὶ
διδασκαλίας³⁰ τῶν ἀνθρώπων; Ἄτινά ἐστιν λόγον μὲν ἔχοντα σοφίας ἐν 23
ἐθελοθρησκείᾳ³¹ καὶ ταπεινοφροσύνῃ¹¹ καὶ ἀφειδίᾳ³² σώματος, οὐκ ἐν

¹ σταυρός, οὗ, ὁ, cross. ² ἀπεκδύομαι, strip off, disarm. ³ δειγματίζω, make a show of, expose. ⁴ θριαμβεύω, lead in a triumphal procession. ⁵ βρώσις, εἰς, ἡ, eating, food. ⁶ πόσις, εἰς, ἡ, drinking, drink. ⁷ ἑορτή, ἡς, ἡ, feast, festival. ⁸ νουμηνία, ας, ἡ, new moon as a festival. ⁹ σκιά, ἄς, ἡ, shadow, thick darkness. ¹⁰ καταβραβεύω, rob of a prize, decide against. ¹¹ ταπεινοφροσύνη, ης, ἡ, lowliness of mind, humility. ¹² θρησκεία, ας, ἡ, religion, worship. ¹³ ἐμβατεύω, enter into, enter. ¹⁴ εἰκῇ, without cause or reason, vainly. ¹⁵ φυσιόω, puff or blow up, be arrogant. ¹⁶ νοῦς, ὁ, mind, reasoning faculty. ¹⁷ ἀφή, ἡς, ἡ, joint, band. ¹⁸ σύνδεσμος, ου, ὁ, bond, fetter. ¹⁹ ἐπιχορηγέω, supply, provide. ²⁰ συμβιβάζω, hold together, instruct. ²¹ αὔξανω, cause to grow, increase. ²² αὔξησις, εἰς, ἡ, growth, increase. ²³ στοιχεῖον, τό, elementary principles, elements. ²⁴ δογματίζω, subject to regulations, decree. ²⁵ γεύομαι, taste, experience. ²⁶ θιγγάνω, touch, handle. ²⁷ φθορά, ἄς, ἡ, destruction, corruption. ²⁸ ἀπόχρησις, εἰς, ἡ, consuming, using up. ²⁹ ἐντάλμα, τος, τό, precept, commandment. ³⁰ διδασκαλία, ας, ἡ, teaching, doctrine. ³¹ ἐθελοθρησκεία, ας, ἡ, arbitrary worship. ³² ἀφειδία, ας, ἡ, unsparing treatment, severity.

τιμῇ τινὶ πρὸς πλησμονὴν¹ τῆς σαρκός.

Εἰ οὖν συνηγέρθητε² τῷ χριστῷ, τὰ ἄνω³ ζητεῖτε, οὗ⁴ ὁ χριστός ἐστιν ἐν 3

δεξιᾷ τοῦ θεοῦ καθημένος. Τὰ ἄνω³ φρονεῖτε,⁵ μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς. 2

Ἀπεθάνετε γάρ, καὶ ἡ ζωὴ ὑμῶν κέκρυπται⁶ σὺν τῷ χριστῷ ἐν τῷ θεῷ. 4

Ὅταν ὁ χριστὸς φανερωθῇ, ἡ ζωὴ ἡμῶν, τότε καὶ ὑμεῖς σὺν αὐτῷ

φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ.

Νεκρώσατε⁷ οὖν τὰ μέλη ὑμῶν τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, πορνείαν,⁸ ἀκαθαρσίαν,⁹ 5

πάθος,¹⁰ ἐπιθυμίαν κακὴν, καὶ τὴν πλεονεξίαν,¹¹ ἥτις ἐστὶν

εἰδωλολατρεία,¹² δι' ἧς ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς 6

ἀπειθείας:¹³ ἐν οἷς καὶ ὑμεῖς περιεπατήσατέ ποτε, ὅτε ἐζήτε ἐν αὐτοῖς. 7

Νυνὶ¹⁴ δὲ ἀπόθεσθε¹⁵ καὶ ὑμεῖς τὰ πάντα, ὀργὴν, θυμόν,¹⁶ κακίαν,¹⁷

βλασφημίαν,¹⁸ αἰσχρολογίαν¹⁹ ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν: μὴ ψεύδεσθε²⁰ εἰς 9

ἀλλήλους, ἀπεκδυσάμενοι²¹ τὸν παλαιὸν²² ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν

αὐτοῦ, καὶ ἐνδυσάμενοι²⁴ τὸν νέον,²⁵ τὸν ἀνακαινούμενον²⁶ εἰς 10

ἐπίγνωσιν²⁷ κατ' εἰκόνα²⁸ τοῦ κτίσαντος²⁹ αὐτόν: ὅπου οὐκ ἔστι³⁰ Ἑλλήν³¹ 11

καὶ Ἰουδαῖος, περιτομὴ καὶ ἀκροβυστία,³² βάρβαρος,³³ Σκύθης,³⁴ δούλος,

¹ πλησμονή, ἡς, ἡ, indulgence, satisfaction. ² συνεγείρω, raise up with, raise along with. ³ ἄνω, up, above. ⁴ οὗ, where, when. ⁵ φρονέω, think, judge. ⁶ κρύπτω, conceal, hide. ⁷ νεκρῶ, put to death, render weak. ⁸ πορνεία, ας, ἡ, fornication, idolatry. ⁹ ἀκαθαρσία, ας, ἡ, uncleanness, impurity. ¹⁰ πάθος, ος, τό, suffering, pain. ¹¹ πλεονεξία, ας, ἡ, covetousness, avarice. ¹² εἰδωλολατρεία, ας, ἡ, worship or service of an image. ¹³ ἀπειθεία, ας, ἡ, disobedience, willful unbelief. ¹⁴ νυνί, now, already. ¹⁵ ἀποτίθῃμι, put off, lay aside. ¹⁶ θυμός, ου, ὁ, wrath, outburst of passion. ¹⁷ κακία, ας, ἡ, malice, evil. ¹⁸ βλασφημία, ας, ἡ, blasphemy, reproach. ¹⁹ αἰσχρολογία, ας, ἡ, obscene speech, dirty talk. ²⁰ ψεύδομαι, lie. ²¹ ἀπεκδύομαι, strip off, disarm. ²² παλαιός, old, ancient. ²³ πράξις, εως, ἡ, deed, function. ²⁴ ἐνδύω, put on, clothe. ²⁵ νέος, new, young. ²⁶ ἀνακαινίζω, renew, amend. ²⁷ ἐπίγνωσις, εως, ἡ, knowledge, discernment. ²⁸ εἰκών, ὄνος, ἡ, image, likeness. ²⁹ κτίζω, create, form. ³⁰ ἐνι, there is in, is present. ³¹ Ἑλλήν, ηνος, ὁ, Greek, Hellene. ³² ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ³³ βάρβαρος, barbarous, barbarian. ³⁴ Σκύθης, ου, ὁ, Scythian.

ἐλεύθερος·¹ ἀλλὰ τὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσιν χριστός.

Ἐνδύσασθε² οὖν, ὡς ἐκλεκτοὶ³ τοῦ θεοῦ, ἅγιοι καὶ ἡγαπημένοι, σπλάγχνα⁴ 12

οἰκτιρμοῦ,⁵ χρηστότητα,⁶ ταπεινοφροσύνην,⁷ πραότητα,⁸ μακροθυμίαν·⁹

ἀνεχόμενοι¹⁰ ἀλλήλων, καὶ χαριζόμενοι¹¹ ἑαυτοῖς, ἐάν τις πρὸς τινα ἔχη 13

μομφήν·¹² καθὼς καὶ ὁ χριστὸς ἐχαρίσατο¹¹ ὑμῖν, οὕτως καὶ ὑμεῖς· ἐπὶ 14

πᾶσιν δὲ τούτοις τὴν ἀγάπην, ἣτις ἐστὶν σύνδεσμος¹³ τῆς τελειότητος.¹⁴ 15

Καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ θεοῦ βραβεύετω¹⁵ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, εἰς ἣν καὶ

ἐκλήθητε ἐν ἐνὶ σώματι· καὶ εὐχάριστοι¹⁶ γίνεσθε. Ὁ λόγος τοῦ χριστοῦ 16

ἐνοικεῖτω¹⁷ ἐν ὑμῖν πλουσίως¹⁸ ἐν πάσῃ σοφίᾳ· διδάσκοντες καὶ

νουθετοῦντες¹⁹ ἑαυτοὺς, ψαλμοῖς,²⁰ καὶ ὕμνοις,²¹ καὶ ᾠδαῖς²²

πνευματικαῖς,²³ ἐν χάριτι ᾄδοντες²⁴ ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ κυρίῳ. Καὶ 17

πᾶν ὃ τι ἂν ποιῇτε, ἐν λόγῳ ἢ ἐν ἔργῳ, πάντα ἐν ὀνόματι κυρίου Ἰησοῦ,

εὐχαριστοῦντες τῷ θεῷ καὶ πατρὶ δι' αὐτοῦ.

Αἱ γυναῖκες, ὑποτάσσεσθε τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ὡς ἀνήκεν²⁵ ἐν κυρίῳ. Οἱ 18

ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας, καὶ μὴ πικραίνεσθε²⁶ πρὸς αὐτάς. Τὰ 20

τέκνα, ὑπακούετε²⁷ τοῖς γονεῦσιν²⁸ κατὰ πάντα· τοῦτο γάρ ἐστιν

¹ ἐλεύθερος, free, delivered from obligation. ² ἐνδύω, put on, clothe. ³ ἐκλεκτός, chosen, elect. ⁴ σπλάγχνα, ων, τά, bowels, compassion. ⁵ οἰκτιρμός, οὐ, ὁ, compassion, pity. ⁶ χρηστότης, ητος, ἡ, goodness, kindness. ⁷ ταπεινοφροσύνη, ης, ἡ, lowliness of mind, humility. ⁸ πραΰτης, mildness, gentleness. ⁹ μακροθυμία, ας, ἡ, long-suffering, patience. ¹⁰ ἀνέχομαι, endure, bear with. ¹¹ χαρίζομαι, give freely, forgive. ¹² μομφή, ης, ἡ, blame, (cause for) complaint. ¹³ σύνδεσμος, ου, ὁ, bond, fetter. ¹⁴ τελειότης, ητος, ἡ, perfection, completeness. ¹⁵ βραβεύω, be judge, rule. ¹⁶ εὐχάριστος, thankful, grateful. ¹⁷ ἐνοικέω, dwell in, am settled in. ¹⁸ πλουσίως, richly, abundantly. ¹⁹ νουθετέω, admonish, exhort. ²⁰ ψαλμός, οὔ, ὁ, song of praise, psalm. ²¹ ὕμνος, ου, ὁ, song of praise, hymn. ²² ᾠδή, ης, ἡ, song, ode. ²³ πνευματικός, spiritual. ²⁴ ᾄδω, sing. ²⁵ ἀνήκω, be fit, be proper. ²⁶ πικραίνω, make bitter, embitter. ²⁷ ὑπακούω, obey, listen. ²⁸ γονεὺς, έως, ὁ, parent.

εὐάρεστον¹ ἐν κυρίῳ. Οἱ πατέρες, μὴ ἐρεθίζετε² τὰ τέκνα ὑμῶν, ἵνα μὴ 21

ἀθυμῶσιν.³ Οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε⁴ κατὰ πάντα τοῖς κατὰ σάρκα κυρίοις, 22

μὴ ἐν ὀφθαλμοδουλείαις⁵ ὡς ἀνθρωπάρεσκοι,⁶ ἀλλ' ἐν ἀπλότητι⁷

καρδίας, φοβούμενοι τὸν θεόν· καὶ πᾶν ὃ τι ἐὰν ποιῇτε, ἐκ ψυχῆς 23

ἐργάζεσθε, ὡς τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις· εἰδότες ὅτι ἀπὸ κυρίου 24

λήψεσθε τὴν ἀνταπόδοσιν⁸ τῆς κληρονομίας·⁹ τῷ γὰρ κυρίῳ χριστῷ

δουλεύετε.¹⁰ Ὁ δὲ ἀδικῶν¹¹ κομιεῖται¹² ὃ ἠδίκησεν·¹¹ καὶ οὐκ ἔστιν 25

προσωποληψία.¹³

Οἱ κύριοι, τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητα¹⁴ τοῖς δούλοις παρέχεσθε,¹⁵ εἰδότες 4

ὅτι καὶ ὑμεῖς ἔχετε κύριον ἐν οὐρανοῖς.

Τῇ προσευχῇ προσκαρτερεῖτε,¹⁶ γρηγοροῦντες¹⁷ ἐν αὐτῇ ἐν εὐχαριστίᾳ·¹⁸ 2

προσευχόμενοι ἅμα¹⁹ καὶ περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ θεὸς ἀνοίξῃ ἡμῖν θύραν τοῦ

λόγου, λαλῆσαι τὸ μυστήριον²⁰ τοῦ χριστοῦ, δι' ὃ καὶ δέδεμαι· ἵνα 4

φανερῶσω αὐτό, ὡς δεῖ με λαλῆσαι. Ἐν σοφίᾳ περιπατεῖτε πρὸς τοὺς 5

ἔξω, τὸν καιρὸν ἐξαγοραζόμενοι.²¹ Ὁ λόγος ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι, 6

ἄλατι²² ἡρτυμένος,²³ εἰδέναι πῶς δεῖ ὑμᾶς ἐνὶ ἐκάστῳ ἀποκρίνεσθαι.

¹ εὐάρεστος, well-pleasing, acceptable. ² ἐρεθίζω, arouse, provoke. ³ ἀθυμέω, be discouraged, disheartened. ⁴ ὑπακούω, obey, listen. ⁵ ὀφθαλμοδουλεία, ας, ἡ, service rendered only while the master watches. ⁶ ἀνθρωπάρεσκος, people pleaser. ⁷ ἀπλότης, ητος, ἡ, singleness, hence simplicity. ⁸ ἀνταπόδοσις, εως, ἡ, recompense, reward. ⁹ κληρονομία, ας, ἡ, inheritance. ¹⁰ δουλεύω, serve, am a slave. ¹¹ ἀδικέω, do wrong, harm. ¹² κομίζω, receive, bring. ¹³ προσωποληψία, ας, ἡ, partiality, favoritism. ¹⁴ ἰσότης, ητος, ἡ, equality, fairness. ¹⁵ παρέχω, offer, afford. ¹⁶ προσκαρτερέω, continue in or with, persist. ¹⁷ γρηγορέω, watch, keep watch. ¹⁸ εὐχαριστία, ας, ἡ, thanksgiving, thankfulness. ¹⁹ ἅμα, at the same time. ²⁰ μυστήριον, ου, τό, secret, mystery. ²¹ ἐξαγοράζω, redeem, make the most of. ²² ἄλας, ατος, τό, salt. ²³ ἀρτύω, season, make salty.

Τὰ κατ' ἐμέ πάντα γνωρίσει¹ ὑμῖν Τυχικός,² ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ 7
 πιστὸς διάκονος καὶ σύνδουλος³ ἐν κυρίῳ· ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς 8
 αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῶ τὰ περὶ ὑμῶν καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν· 9
 σὺν Ὀνησίμῳ⁴ τῷ πιστῷ καὶ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ, ὅς ἐστιν ἐξ ὑμῶν.
 Πάντα ὑμῖν γνωριοῦσιν¹ τὰ ὧδε.

Ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἀρίσταρχος⁵ ὁ συναιχμάλωτός⁶ μου, καὶ Μάρκος⁷ ὁ 10
 ἀνεψιὸς⁸ Βαρνάβα,⁹ περὶ οὗ ἐλάβετε ἐντολὰς – ἐὰν ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς,
 δέξασθε αὐτόν· καὶ Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Ἰούστος,¹⁰ οἱ ὄντες ἐκ 11
 περιτομῆς· οὗτοι μόνοι συνεργοί¹¹ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, οἵτινες
 ἐγενήθησάν μοι παρηγορία.¹² Ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἐπαφρᾶς¹³ ὁ ἐξ ὑμῶν, 12
 δοῦλος χριστοῦ, πάντοτε ἀγωνιζόμενος¹⁴ ὑπὲρ ὑμῶν ἐν ταῖς προσευχαῖς,
 ἵνα στήτε τέλειοι¹⁵ καὶ πεπληρωμένοι ἐν παντὶ θελήματι τοῦ θεοῦ. 13
 Μαρτυρῶ γὰρ αὐτῷ ὅτι ἔχει ζῆλον¹⁶ πολὺν ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν
 Λαοδικείᾳ¹⁷ καὶ τῶν ἐν Ἱεραπόλει.¹⁸ Ἀσπάζεται ὑμᾶς Λουκᾶς¹⁹ ὁ ἱατρὸς 14
 ὁ ἀγαπητὸς, καὶ Δημᾶς.²¹ Ἀσπάσασθε τοὺς ἐν Λαοδικείᾳ¹⁷ ἀδελφούς, 15
 καὶ Νυμφᾶν,²² καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτοῦ ἐκκλησίαν. Καὶ ὅταν 16
 ἀναγνωσθῇ παρ' ὑμῖν ἡ ἐπιστολή,²³ ποιήσατε ἵνα καὶ ἐν τῇ Λαοδικαίῳ

¹ γνωρίζω, make known, declare. ² Τυχικός, οὗ, ὁ, Tychicus. ³ σύνδουλος, ου, ὁ, fellow slave, fellow servant. ⁴ Ὀνήσιμος, ου, ὁ, Onesimus. ⁵ Ἀρίσταρχος, ου, ὁ, Aristarchus. ⁶ συναιχμάλωτος, ου, ὁ, fellow prisoner, fellow captive. ⁷ Μάρκος, ου, ὁ, Mark. ⁸ ἀνεψιός, οὗ, ὁ, cousin. ⁹ Βαρνάβας, ὁ, Barnabas. ¹⁰ Ἰούστος, ου, ὁ, Justus. ¹¹ συνεργός, οὗ, ὁ, fellow worker. ¹² παρηγορία, ας, ἡ, comfort, encouragement. ¹³ Ἐπαφρᾶς, ᾱ, ὁ, Epaphras. ¹⁴ ἀγωνίζομαι, contend, struggle. ¹⁵ τέλειος, complete, perfect. ¹⁶ ζῆλος, ου, ὁ, zeal, jealousy. ¹⁷ Λαοδικεία, ας, ἡ, Laodicea. ¹⁸ Ἱεράπολις, εως, ἡ, Hierapolis. ¹⁹ Λουκᾶς, ᾱ, ὁ, Luke, Lucas. ²⁰ ἱατρός, οὗ, ὁ, physician. ²¹ Δημᾶς, ᾱ, ὁ, Demas. ²² Νυμφᾶς, α, ὁ, Nymphas. ²³ ἐπιστολή, ἧς, ἡ, letter, dispatch. ²⁴ Λαοδικεύς, έως, ὁ, Laodicean.

ἐκκλησίᾳ ἀναγνωσθῇ, καὶ τὴν ἐκ Λαοδικείας¹ ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀναγνώτε. 17

Καὶ εἶπατε Ἀρχίππῳ,² Βλέπε τὴν διακονίαν ἣν παρέλαβες ἐν κυρίῳ, ἵνα αὐτὴν πληροῖς.

Ὁ ἀσπασμὸς³ τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου. Μνημονεύετέ⁴ μου τῶν δεσμῶν.⁵ Ἡ 18

χάρις μεθ' ὑμῶν. Ἀμήν.

¹ Λαοδικεία, ας, ἡ, Laodicea. ² Ἀρχίππος, ου, ὁ, Archippus. ³ ἀσπασμός, οὔ, ὁ, greeting, salutation. ⁴ μνημονεύω, remember, make mention of. ⁵ δεσμός, οὔ, ὁ, chain, bond.